

GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER

IŠVADA,

pateikta 2004 m. sausio 15 d.¹

1. Šioje byloje Austrijos Aukščiausiasis Teismas (*Oberster Gerichtshof*) prašo Teisingumo Teismo apibrėžti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos bei teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo 5 straipsnio 3 punkto taikymo apimtį².

kurią asmuo patyrė realizavus vertybinių popierių biržos sandorius, susijusius su tam tikru jo turtu, kurį jis anksčiau investavo Susitariančiojoje valstybėje, nesančioje jo nuolatine gyvenamąja vieta.

I — Teisinis pagrindas

2. Konkrečiai klausiami, ar šiame straipsnyje pateikiama „vietos, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis“ sąvoka gali būti aiškinama kaip apimanti nukentėjusiojo gyvenamąją vietą, kur yra „pagrindinė jo turto buvimo vieta“, kad nukentėjusysis galėtų tos teritorijos teisme pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Šis klausimas kilo konkrečiu atveju, pareiškus ieškinį dėl atlyginimo turtinės žalos,

3. Briuselio konvencijos 2 straipsnio pirmoji pastraipa įtvirtina principą, pagal kurį „Susitariančiojoje valstybėje nuolatinę gyvenamąją vietą turintiems asmenims <...> byla keliama tos valstybės teismuose.“

4. Be šio bendro jurisdikcijos principo, Briuselio konvencija numato keletą alternatyvių specialių jurisdikcijos normų, kurios leidžia ieškoviui inicijuoti bylą kituose, esančiuose ne atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje, teismuose.

1 – Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 299, 1972, p. 32. Konvencija su pakeitimais, padarytais 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės įstojimo (OL L 304, p. 1 ir – tekstas su pakeitimais – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos įstojimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos įstojimo (OL L 285, p. 1) ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės įstojimo (OL C 15, 1997, p. 1, toliau – Briuselio konvencija). Konvencijos suvestinė redakcija su pakeitimais, padarytais minėtomis keturiomis konvencijomis dėl įstojimo, paskelbta OL C 27, 1998, p. 1.

5. Viena iš šių specialių normų yra įtvirtinta Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkte, kuriame numatyta, kad su deliktu arba kvazideliktu susijusiais atvejais atsakovui byla gali būti keliama „vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis“ teisme.

6. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kai vieta, kurioje įvyksta įvykis, dėl kurio gali kilti deliktinė arba kvazideliktinė atsakomybė, ir vieta, kurioje dėl šio įvykio atsirado žala, nesutampa, Konvencijos 5 straipsnio 3 punkte esanti formuluotė „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis“ reiškia žalos atsiradimo vietą ir įvykio, dėl kurio žala atsirado, vietą, todėl atsakovui ieškinys gali būti pareiškiamas pareiškėjo nuožiūra vienos iš šių dviejų vietų teisme³.

II — Pagrindinės bylos faktai ir procesas

7. Rudolf Kronhofer, nuolat gyvenantis Austrijoje, keletui Vokietijoje nuolat gyvenančių asmenų Austrijos teisme pareiškė ieškinį dėl žalos padarymo šiems einant

investicijų valdytojų ir (arba) konsultantų pareigas bendrovėje *Protectas Vermögensverwaltungs GmbH* (toliau – *Protectas*), kurios oficiali buveinė taip pat yra Vokietijoje.

8. Ieškovas ieškiniu siekia, kad jam būtų kompensuota turtinė žala, kurią jis teigia patyręs dėl atsakovų veiksmų, kai šie per pokalbį telefonu jį paskatino sudaryti akcijų pasirinkimo sandorį, iš anksto neįspėję apie šios operacijos riziką.

9. Atsižvelgdamas į šiuos raginimus, R. Kronhofer į *Protectas* investicijų sąskaitą Vokietijoje pervedė bendrą 82 500 JAV dolerių sumą. Ši suma investuota į labai rizikingus pasirinkimo sandorius Londono (Jungtinė Karalystė) finansinėse rinkose. Realizavus šiuos biržos sandorius, dalis investuotos sumos buvo prarasta.

10. R. Kronhofer reikalauja Austrijos teismuose priteisti 31 521,26 JAV dolerių sumą nuostoliams kompensuoti. Savo reikalavimą jis grindžia tvirtindamas, kad byla patenka į Austrijos teismų jurisdikciją pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą, nes įrodinėjama žala atsirado jo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, t. y. Austrijoje.

³ — 1976 m. lapkričio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Bier vs. Mines de potasse d'Alsace* (C-21/76, Rink. p. 1735, 24 ir 25 punktai).

11. Pirmosios instancijos teismas (Feldkirch apygardos teismas, Austrija) (*Landesgericht Feldkirch*) nusprendė, kad byla nepatenka į jo jurisdikciją, kadangi reikalavimo atlyginti žalą pagrindas yra sutartis, o ne deliktas ar kvazideliktas. Todėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą netaikytinas ir juo negalėjo būti remiamasi nustatant Austrijos teismų jurisdikciją. R. Kronhofer šį sprendimą apskundė.

12. Apeliacinis teismas (Insbruko Aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) (*Oberlandesgericht Innsbruck*) taip pat nusprendė, kad byla nepatenka į jo jurisdikciją, bet kitu pagrindu negu pirmosios instancijos teismas. Jis pripažino, kad ieškovo ieškinys grindžiamas būtent deliktu, todėl Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą buvo taikytinas. Tačiau, teismo manymu, ši nuostata nesuteikia jam jurisdikcijos, kadangi nei vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, nei vieta, kurioje žala atsirado, nebuvo Austrijoje.

13. Apeliacinio teismo nuomone, vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, laikoma vieta, iš kurios atsakovai skambino telefonu ieškovui, norėdami įtikinti jį sudaryti sutartį, tapusią pagrindu vertybinių popierių biržos sandoriams, t. y. Vokietija. Vieta, kurioje žala atsirado, apeliacinis teismas taip pat laiko Vokietiją, kaip vietą, kur buvo atidaryta ieškovo investicijų sąskaita, į kurią jis perve-

dė investuojamas sumas ir kurios atžvilgiu atsirado byloje nagrinėjama turtinė žala. Taip pat apeliacinis teismas pažymėjo, kad šios išvados yra teisingos, nepaisant to, kad dėl R. Kronhofer patirtos turtinės žalos galiausiai nukentėjo visas jo turtas kaip visuma.

14. Ieškovas šį sprendimą dėl teisės klausimų apskundė *Oberster Gerichtshof*. Šis teismas pirmiausia pareiškė, kad jeigu, kaip teigia R. Kronhofer, tarp ginčo šalių nebuvo jokių sutartinių santykių, ieškinio pagrindas yra deliktas, o ne sutartis⁴.

15. Toliau *Oberster Gerichtshof*, remdamasis šia prielaida, sprendė savo jurisdikcijos klausimą, atsižvelgdamas į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką dėl sąvokos „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis“, vartojamos Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkte.

16. Dėl žalą sukėlusio įvykio vietos *Oberster Gerichtshof* išreiškė požiūrį, kad įrodinėjama

⁴ – Ši mintis buvo patvirtinta per teismų bylos nagrinėjimą. Taigi atrodo, kad tik R. Kronhofer ir *Protectas* siejo sutartiniai santykiai. Ieškovas teigė neinicijavęs proceso prieš *Protectas*, kuriame būtų keliamas sutartines atsakomybės klausimas (dėl galimos pareigos informuoti ir patarti), nes bendrovė buvo likviduota.

žala nebuvo padaryta, kaip teigia R. Kronhofer, sandoriu, pagal kurį jis, būdamas Austrijoje, nusprendė pervesti tam tikrą sumą į investicijų sąskaitą Vokietijoje, o tuo, kad, priešingai nei jam buvo pasakyta telefonu, Vokietijos investicijų bendrovė investavo šias sumas į rizikingus pasirinkimo sandorius, kurie tapo ieškovo finansinių nuostolių priežastimi.

„pagrindinė jo turto buvimo vieta“, ir – atitinkamai – jo nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta.

17. Dėl žalos atsiradimo vietos *Oberster Gerichtshof* linkęs manyti, kad nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika šiuo klausimu, kuri yra grindžiama nuostolių skirstymu į tiesioginius ir netiesioginius, šiai bylai netaikytina⁵. Specifinis šios bylos bruožas, kuriuo remiasi R. Kronhofer, yra tai, kad dalies lėšų, investuotų ne jo nuolatinės gyvenamosios vietos Susitariančiojoje valstybėje, netekimas tuo pačiu metu ir tuo pačiu būdu padarė įtaką visam jo turtui, dėl to padaryti nuostoliai yra identiški ir vienalaikiai, o ne išvestiniai ar netiesioginiai.

18. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, nacionalinis teismas klausia, ar veiksnys, pagal kurį turi būti nustatoma žalos atsiradimo vieta, yra vieta, kuri, anot ieškovo, yra

III — Prejudicinis klausimas

19. Todėl *Oberster Gerichtshof* nusprendė sustabdyti bylą ir kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo šiuo klausimu:

„Ar 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo 5 straipsnio 3 punkte nurodyta formuluoatė „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis“ turtinės žalos, atsiradusios investavus žalą patyrusio asmens turto dalį, atveju taip pat apima vietą, kurioje šis asmuo gyveno vykdydamas investicijas kitoje Bendrijos valstybėje narėje?“

IV — Analizė

20. Šiuo klausimu nacionalinis teismas iš esmės klausia, ar aiškinant Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą sąvoka „vieta,

5 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi 1990 m. sausio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Dumez France ir Tracoba* (C-220/88, Rink. p. I-49), 1995 m. kovo 7 d. Sprendimu *Shevill ir kt.* (C-68/93, Rink. p. I-415) bei 1995 m. rugsėjo 19 d. Sprendimu *Marinari* (C-364/93, Rink. p. I-2719).

kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis“ gali apimti vietą, kurioje ieškovas nuolat gyvena ir kur yra „pagrindinė jo turto buvimo vieta“, remiantis tuo, kad čia ieškovas patyrė turtinę žalą viso savo turto atžvilgiu dėl dalies šio turto praradimo, atsiradusio ir patirto kitoje Susitariančiojoje valstybėje.

21. Mano nuomone, į šį klausimą turi būti atsakyta neigiamai. Ieškinys, kuris grindžiamas išimtinai deliktu ar kvazideliktu Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkto prasme⁶, vien šiuo pagrindu negali būti reiškiamas valstybės narės, kurioje nuolat gyvena ieškovas, teisme.

22. Savo analizę grindžiu trimis argumentų grupėmis, kurių pirma sietina su bendra Briuselio konvencijos sistema, antra – su tinkamo teisingumo vykdymo bei veiksmingo proceso organizavimo reikalavimais, o trečia – su reikalavimu, kad jurisdikcijos priskyrimo normos turi būti aiškios ir apibrėžtos.

6 – Šiuo požiūriu pagrindinės bylos aplinkybės yra paprastesnės negu aplinkybės bylos, Teisingumo Teismo nagrinėtos 1988 m. rugsejo 27 d. Sprendimu *Kalfelis* (189/87, Rink. p. 5565), kurioje ieškinys dėl nuostolių atlyginimo buvo reiškiamas remiantis ir sutartiniu, ir delikto arba kvazidelikto pagrindu. Šioje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad teismas, į kurio jurisdikciją ieškinys patenka pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą, jeigu jo pagrindas yra deliktas arba kvazideliktas, neturi jurisdikcijos nagrinėti to ieškinio, kai jo pagrindas yra kitas.

23. Pirma, kalbant apie bendrą Briuselio konvencijos sistemą, paminėtina, kad jurisdikcijos priskyrimo sistema grindžiama bendru principu, pagal kurį jurisdikcija suteikiama Susitariančiųjų valstybių, kuriose atsakovas nuolat gyvena, teismams (Konvencijos 2 straipsnio pirma pastraipa).

24. Be to, pirmiau minėtame sprendime *Dumez France ir Tracoba* Teisingumo Teismas nurodė, kad „Konvencija netoleruoja jurisdikcijos priskyrimo ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismams, o tai išreikšta 3 straipsnio 2 pastraipa, kuri neleidžia taikyti vidaus teisės normų, suteikiančių jurisdikciją tokiems teismams bylose prieš atsakovus, turinčius nuolatinę gyvenamąją vietą Susitariančiosios valstybės teritorijoje“⁷.

25. Tik išimtiniais atvejais, esant ypatingoms aplinkybėms, Briuselio konvencija 14 straipsnio, 5 straipsnio 2 punkto ir 8 straipsnio 2 punkto normomis jurisdikciją aiškiai suteikia ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos Susitariančiųjų valstybių teismams, t. y. *forum actoris* jurisdikcija. Šie specialūs režimai įtvirtinti siekiant apginti vartotoją ar draudimo poliso turėtoją, kaip ekonomiškai silpnesnę ir teisinėje srityje mažiau už savo profesionalų kontrahentą patyrusią sutarties

7 – 16 punktas.

šalį, bei išlaikymo gavėją, kuris pripažįstamas atsidūręs sunkioje finansinėje situacijoje⁸.

26. Be šių Briuselio konvencijoje išskirtinai aptartų atvejų, ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos Susitariančiosios valstybės teismai pagal bendrą taisyklę neturi jurisdikcijos, kaip ir Konvencijos 5 straipsnio 3 punkto pagrindu⁹.

27. Tai, kad Briuselio konvencijos II antraštinės dalies 2 skirsnis numato keletą specialios jurisdikcijos atvejų, kuriais ieškovui suteikiama pasirinkimo teisė, yra tik bendro principo išimtis, pagal kurį jurisdikcija suteikiama atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismams. Viena šių specialiųjų normų yra ir Konvencijos 5 straipsnio 3 punkto norma.

28. Iš to išplaukia, kad 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas siaurinamai¹⁰, „nes priešingu atveju būtų paneigtas Konvencijos 2 straipsnio pirmoje pastraipoje įtvirtintas bendrasis principas, pagal kurį jurisdikcija

suteikiama atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos Susitariančiosios valstybės teismams, o tai sąlygotų, kad, prasilenkiant su Konvencija, atskirai neaptartais atvejais jurisdikcija taip pat būtų suteikiama ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismams...“¹¹ Kaip nagrinėjama toliau, toks Konvencijos 5 straipsnio 3 punkto aiškinimas turėtų būti grindžiamas tinkamo teisingumo vykdymo bei veiksmingo proceso organizavimo reikalavimais.

29. Antra, kalbant apie tinkamo teisingumo vykdymo bei veiksmingo proceso organizavimo reikalavimus, paminėtina, kad Briuselio konvencijos II antraštinės dalies 2 skirsnyje išvardyti specialios jurisdikcijos atvejai, įskaitant numatytą 5 straipsnio 3 punkte, „yra grindžiami ypač glaudžiu ryšiu tarp ginčo ir teismų, esančių ne atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje, o tai pateisina jurisdikcijos priskyrimą šiems teismams dėl priežasčių, susijusių su tinkamu teisingumo vykdymu bei veiksmingu proceso organizavimu“¹².

30. Kaip minėta, pirmiau įvardytame sprendime *Mines de potasse d'Alsace* Teisingumo Teismas patvirtino, kad, nesutampant žalą

8 — Apie vartotojams taikomą režimą, be kita ko, žr. 2002 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Gabriel* (C-96/00, Rink. p. I-6367, 39 punktas).

9 — Šiuo aspektu, be kita ko, žr. minėto sprendimo *Dumez France ir Tracoba* 19 punktą, minėto sprendimo *Marinari* 13 punktą ir 1998 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Réunion européenne ir kt.* (C-51/97, Rink. p. I-6511, 29 punktas).

10 — Šiuo aspektu žr. minėto sprendimo *Kalfelis* 19 punktą.

11 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Marinari* 13 punktą ir minėto sprendimo *Réunion européenne ir kt.* 29 punktą.

12 — Žr. minėto sprendimo *Dumez France ir Tracoba* 17 punktą. Taip pat žr. minėto sprendimo *Mines de potasse d'Alsace* 10 ir 11 punktus, sprendimo *Schevill* ir kt. 19 punktą bei sprendimo *Réunion européenne ir kt.* 27 punktą.

sukėlusio įvykio vietai ir žalos atsiradimo vietai, „vietos, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis“ sąvoka Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkto prasme gali apimti abi vietas¹³.

31. Ši nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika yra pagrįsta argumentais, tiesiogiai susijusiais su tinkamu teisingumo vykdymu bei veiksmingu proceso organizavimu.

32. Teisingumo Teismas nusprendė, kad deliktinė ar kvazideliktinė atsakomybė kyla tik nustačius priežastinį ryšį tarp žalos ir žalą sukėlusio įvykio¹⁴. Iš to jis padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp kiekvienos atsakomybės rūšies komponentų, būtų netinkama pasirinkti tik vieną iš dviejų svarbių siejančių veiksnių – žalą sukėlusio įvykio vietą arba žalos atsiradimo vietą – nes bet kuris jų, nelygu aplinkybės, gali būti ypač parankus įrodymų bei proceso organizavimo požiūriu¹⁵.

33. Būtent todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkto sąvokos „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis“ prasmė turi būti aiškinama pripažįstant, jog ieškovas turi pasirinkimo laisvę inicijuoti bylą ir žalos atsiradimo, ir žalą sukėlusio įvykio vietoje¹⁶.

34. Teisingumo Teismo argumentacija grindžiama vien būtinybe užtikrinti, kad jurisdikcija būtų suteikiama teismams, esantiems ten, kur galima objektyviai geriausiai įvertinti, ar konkrečioje byloje egzistuoja atsakomybės sąlygos. Kitaip tariant, nebuvo laikomasi nuostatos, kad nukentėjusiajam turi būti suteikta teisė pasirinkti, kuris teismas turės jurisdikciją, taip išplečiant Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 punkto, 8 straipsnio 2 punkto ir 14 straipsnio taikymą.

35. Taigi neturime manyti, kad Teismo sprendimas byloje *Mines de potasse d'Alsace* įtvirtina *forum actoris* jurisdikcijos principą deliktinės ar kvazideliktinės atsakomybės srityje, nors ir yra tikimybė, kad kai kuriose bylose vienas ar kitas šiame sprendime išskirtas jurisdikcijos priskyrimo kriterijus, būtent žalą sukėlusio įvykio vieta arba žalos atsiradimo vieta, realiai gali sutapti su nukentėjusiojo nuolatine gyvenamąja vieta.

13 – Ši byla buvo iškelta dėl tarptautinės taršos, kai druskų atliekų išpylimas į Reino vandenį Prancūzijoje sukėlė žalą Nyderlanduose nuolat gyvenančiam sodininkui.

14 – Ten pat (16 punktas).

15 – Ten pat (17 punktas, skaityti atsižvelgiant į 15 punktą).

16 – Ten pat (19 punktas).

36. Minėtas sprendimas *Marinari* aiškiai patvirtina tokią argumentaciją. Vadovaudamasis tinkamo teisingumo vykdymo bei veiksmingo proceso organizavimo principais, Teisingumo Teismas nurodė, kad sąvoka „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis“ pagal Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punkto prasmę „negali būti aiškinama taip išplėstai, kad apimtų bet kurią vietą, kur gali būti jaučiamos žalingos pasekmės, sukeltos įvykio, kuris jau sąlygojo kitose vietose pasireiškusių žalą“¹⁷.

37. Atitinkamai Teisingumo Teismas nutarė, kad „ši sąvoka negali būti aiškinama kaip apimanti vietą, kurioje (...), nukentėjusiojo teigimu, jis patyrė finansinių nuostolių, atsiradusių kaip kitoje Susitariančiojoje valstybėje kilusios pirminės žalos pasekmė“¹⁸.

38. Siekdamas išaiškinti minėtos *Marinari* byloje taikymo sritį, turiu priminti, jog šioje byloje nuolat Italijoje gyvenantis fizinis asmuo pareiškė Italijos teisme ieškinį *Lloyd's* bankui, turinčiam oficialią buveinę Londone, kurios darbuotojų elgesys sąlygojo ieškovo šiai įstaigai saugoti perduotų vekselių areštą dėl abejotinos jų kilmės bei ieškovo areštą Jungtinėje Karalystėje. Šiuo ieškiniu ieškovas

reikalavo ne tik sumokėti jam prarastą vekselių nominalią vertę, bet ir atlyginti nuostolius, kuriuos jis patyrė dėl arešto, kelių sutarčių neįvykdymo bei suterštos reputacijos.

39. Kaip savo išvadoje pažymėjo generalinis advokatas Darmon minėtoje *Marinari* byloje, šioje byloje susidarė situacija, kai priežastinis veiksmas (elgesys, kuriuo buvo kaltinami banko darbuotojai) ir tiesioginės žalingos pasekmės (vekselių areštas bei ieškovo įkalinimas) įvyko vienoje teritorijoje (Jungtinėje Karalystėje); ir kai ši pradinė žala sukėlė neigiamų pasekmių nukentėjusiojo turtui (finansiniai nuostoliai, kilę dėl kelių sutarčių neįvykdymo) kitoje Susitariančiojoje valstybėje (Italijoje)¹⁹.

40. Todėl tai nėra tokia pati situacija, kaip Teisingumo Teismo nagrinėta minėtoje *Mines de potasse d'Alsace* byloje, kur žalą sukėlusio įvykio vieta buvo kitoje valstybėje, nei valstybė, kurioje pasireiškė visa žala kaip visuma, ir todėl buvo būtina leisti pasirinkti jurisdikciją, siekiant atsižvelgti į visus šiuos svarbius siejančius veiksnius, įvertinant atsakomybės komponentus.

17 — 14 punktas (cituojamas minėto sprendimo *Réunion européenne ir kt.* 30 punkte).

18 — Ten pat (15 punktas).

19 — 26 ir 27 punktai.

41. Kitaip tariant, minėtoje *Marinari* byloje vienintelis veiksnys, kuriuo remiantis buvo siekiama pripažinti Italijos, o ne Jungtinės Karalystės teismų jurisdikciją, buvo tai, kad ieškovas Italijoje patyrė finansinių nuostolių kaip Jungtinėje Karalystėje kilusios bei patirtos pradinės žalos pasekmę. Buvo nuspręsta, kad tai nėra reikšminga sąsaja, pateisinanti jurisdikcijos priskyrimą Italijos teismams.

42. Tokios praktikos buvo laikomasi minėtoje *Dumez France ir Tracoba* byloje.

43. *Dumez France ir Tracoba* byloje įrodinėjamoji žala buvo tik netiesioginė pasekmė tos pradinės žalos, kurią kiti juridiniai asmenys, kaip tiesioginiai nukentėjusieji, patyrė ne toje vietoje, kurioje vėliau netiesioginis arba antraeilis nukentėjusysis patyrė žalą.

44. Toje situacijoje Teisingumo Teismas nusprendė, kad „(...) Konvencijos 5 straipsnio 3 punkte vartojama sąvoka „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis“ (...) gali būti suprasta tik kaip nurodanti vietą, kurioje žalą sukėlus ir deliktinę arba kvazideliktinę atsakomybę užtraukęs įvykis asmeniui, kuris yra

tiesioginis įvykio nukentėjusysis, sukėlė tiesioginių žalingų padarinių“²⁰. Kitaip tariant, negalima šių Briuselio konvencijos nuostatų aiškinti taip, kad „ieškovas, reikalaujantis atlyginti žalą, jo teigimu, atsiradusią dėl žalos, kurią patyrė kiti asmenys, tiesiogiai nukentėję nuo žalą sukėlusio veiksmo, galėtų iškelti bylą šio veiksmo kaltininkui teisme pagal vietą, kurioje atsirado jo turtui padaryta žala“²¹.

45. Sutinku su p. Zeki Karan, Austrijos vyriausybė ir Europos Bendrijų Komisija, jog taisyklė, kuri taikoma išvestiniams arba netiesioginiams finansiniams nuostoliams, t. y. nuostoliams, kurie, vadovaujantis sprendimų *Dumez France ir Tracoba* bei *Marinari* terminais, yra antriniai pradinės žalos, kilusios ir patirtos tiesioginio nukentėjusiojo kitoje Susitariančiojoje valstybėje, atžvilgiu, būtina ir dar pagrįsciau taikytina finansiniams nuostoliams, tuo pačiu metu ir ta pačia apimtimi sukeliantiems pasekmes kitoje Susitariančiojoje valstybėje, nei ta, kur jie atsiranda ir kur juos patiria nukentėjusysis.

46. Tokioje situacijoje jokie argumentai nepateisina jurisdikcijos suteikimo ne tos Susitariančiosios valstybės teismams, kurios teritorijoje įvyko žalą sukėlus įvykis, ir buvo patirta žala kaip visuma, t. y. kur egzistuoja visi elementai, sudarantys atsakomybės pa-

20 — Minėto sprendimas *Dumez France ir Tracoba* (20 punktas).

21 — Ten pat (22 punktas).

grindą. Toks naujas jurisdikcijos suteikimo pagrindimas visai neatitiktų dalykinių poreikių, susijusių su įrodymais ar proceso organizavimu. Pritarimas jam reikštų ieškovo pasirinkimo galimybių išplėtimą, peržengiant specialių tai pateisinančių atvejų ribas.

nes tai sukeltų rimtų sunkumų, ypač atsižvelgiant į tai, kad net nustačius minėtas vietas, jos nebūtinau sutaptų teisine ir faktine prasme.

47. Trečia, kalbėdamas apie jurisdikcijos priskyrimo normų aiškumo ir apibrėžtumo reikalavimą, pabrėžčiau, kad Teisingumo Teismas yra nurodęs, jog tai — esminis Briuselio konvencijos tikslas²².

48. Jurisdikcijos suteikimas pagal ieškovo nuolatinę gyvenamąją vietą, kur yra „pagrindinė jo turto buvimo vieta“, akivaizdžiai prieštarautų šiam esminiam tikslui.

49. Komisija yra teisingai pabrėžusi, kad būtų labai rizikinga suteikti teismams jurisdikciją pagal ieškovo nuolatinę gyvenamąją vietą arba „pagrindinę jo turto buvimo vietą“,

50. Iš to darytina išvada, kad priskirdami jurisdikciją šiuo pagrindu taip pat pažeistume Teisingumo Teismo įtvirtintą apibrėžtumo reikalavimą, nes ieškovas savo nuožiūra galėtų pasirinkti nuolatinę gyvenamąją vietą ir „pagrindinę turto buvimo vietą“²³. Neatmestina, kad tokia situacija paskatintų manipuliavimą jurisdikcijos nustatymo pagrindais (*forum shopping*), suteikiant nukentėjusiajam galimybę, pasirenkant ar pakeičiant nuolatinę gyvenamąją vietą arba „pagrindinę savo turto buvimo vietą“, rinktis jurisdikciją turintį teismą.

51. Todėl į užduotą klausimą atsakytina, kad Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 punktą turi būti aiškinamas taip, jog sąvoka „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlus įvykis“ neapima ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos, kur yra „pagrindinė jo turto buvimo vieta“ ir kur, jo teigimu, jis patyrė finansinių nuostolių, paveikusių jo turto visumą, sukeltą turto dalies praradimą, atsiradusį ir patirtą kitoje Susitariančiojoje valstybėje.

22 — Šiuo aspektu žr. Teisingumo Teismo sprendimus: 1982 m. kovo 4 d. *Effer* (38/81, Rink. p. 825, 6 punktas); 1985 m. sausio 15 d. *Rösler* (241/83, Rink. p. 99, 23 punktas); 1992 m. birželio 17 d. *Handte* (C-26/91, Rink. p. I-3967, 18 ir 19 punktai); 1993 m. liepos 13 d. *Mulox IBC* (C 125/92, Rink. p. I-4075, 11 punktas); minėtos bylos *Marinari* 19 punktas; 1997 m. liepos 3 d. *Benincasa* (C 269/95, Rink. p. I-3767, 29 punktas); ir minėtą bylą *Réunion européenne ir kt.* (34 ir 36 punktai).

23 — Šiuo aspektu žr. minėtą sprendimą *Dumez France ir Tracoba* (19 punktas) ir sprendimą *Réunion européenne ir kt.* (34 punktas).

V — Išvada

52. Atsižvelgdamas į pirmiau pateiktus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui pateikti tokį atsakymą į *Oberster Gerichtshof* užduotą prejudicinį klausimą:

„1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo su pakeitimais, padarytais 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Airijos, Danijos Karalystės, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės įstojimo, 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos įstojimo, 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos įstojimo ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės įstojimo, 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis“ neapima ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos, kur yra „pagrindinė jo turto buvimo vieta“ ir kur, jo teigimu, jis patyrė finansinių nuostolių, paveikusių jo turto visumą, sukeltą turto dalies praradimą, atsiradusį ir patirtą kitoje Susitariančiojoje valstybėje.“